

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مستطابق

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اولنور

درج ايديلهين آثار اعاده اولنور

ديره، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات و سياستنامه و بالخاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئون اسلاميه و نه بحث ايدر و هفته ده بر نشر اولنور.

آبونه بدلى

صاحب و مؤسسلرى :

در سعادتده نسخه سى ۵۰ پاره در

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

سنه لکى التى آيلنى

ممالك عثمانيه	ايچون	۶۵	۳۵	غروش
روسيه	»	۶۵	۳۵	روبله
سائر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹	فرانق

تاريخ تأسيسى

قيرله دن مقوا بورو ايله كوندريليس سئوى

۱۰ تموز ۳۲۴

۲۰ غروش فضله آلنير

عدد : ۱۰۶

۱۱ رمضان ۳۲۸ پنجشنبه ۲ ايلول ۳۲۶

بشنجى جلد

برسر امت شما را، انشاء الله نکرده بود چرا امروز باحوال عالم اسلام نظر امعان نمی کنید. چرا امروز از پریشانی اسلام خبردار نمی باشید. آنچه دلسوزیکه از سه صد میلیون فضله عالم اسلام بدرکه اسفل سافلین افتادند و در شاهراه مدنیت از کافه نوع بشر در عقب ماندند. از راه علم و ترقی دور افتادند. روزی عالم بودند امروز جاهل، روزی غنی بودند امروز کد، روزی حاکم بودند امروز محکوم، روزی مرقی بودند امروز متدنی، روزی پیرو شرع شریف بودند امروز پیرو نفس شهوانی، روزی عزیز بودند امروز ذلیل، روزی صاحب ملک و وطن بودند امروز مهاجر ملک و وطن می باشند. آیا باین گونه سفالت و بدبختی مامسلمانان چه باعث شد؟

حضرت ذوالجلال اکرم در کلام عظیم الشان خود، حضرت پیغمبر با احادیث شریفه خود این گونه ذلت و مسکنت ما مسلمانان را خبر نداده بود. حضرت خدای عز و جل در نزد خود دین و ملت معظم و مکرم اسلام و اسلامیت گفته، حضرت پیغمبر اسلامیت در کافه امور بشرعالی خواهد شد و هیچ چیزی و کاری در بالای اسلامیت و مسلمانان عالی نخواهد شد فرموده بود..

چرا امروز احوال ما مسلمانان برعکس خبردادی خدا و رسول می باشد؟ در هر جا مسلمانان در حالت حقیری و ذلیلی می باشند. و در میانه کافه اقوام بشر مسلمانان پس مانده و در هر جا اسیر و محکوم دیگران می باشند. از شرق تا غرب، ان ممالک جنت فزای اسلامی پامال حقارت دیگران می باشد. ان وطنهای عزیز اسلامیکه در تحت اسارت دیگران می باشد، قلم از نوشتن آنها و تعداد کردن آنها حیا خواهد کرد. و نیز نوبت تهدید بدین مقد سهارسیده از هر طرف انعقادات و اجتماعات کرده در فکر تعرض دینا و ایمانما می باشند. آنچه مظلوم روزهاست که بر سر ما مسلمانان می باشد و علما؛ اصلا در تفکر سلامتی اسلام نمی باشند.

ای علمای محترم! آیا این روزهای سیاه مامسلمانان بر فرموده خدا و رسول مطابقت؟ آیا این صفحات مظلوم مطابق خبر داده خدا و رسولست؟ البت بصدا البت که این حیات گذران ایروزی ما مسلمانان خلاف و عکس ان بشارتهای معلاست. ایاسب چیستکه بخلاف ان بشارتها بدین درکه سفلی افتادیم. باعث این گونه مذلت چیست؟ باعث این گونه اسارت چیست؟ باعث این گونه تدنی چیست باعث این گونه سفالت چیست؟ چیست این روزهای سیاه ما چیست؟ هیچ شبهه بان نیا و ریمکه سبب و باعث اول تدنی اسلامی؛ علما می باشند بدین گونه گرفتاری لایعد و لایحصى اسلامی باعث اول علما می باشند حق نالیدن از کس و از دیگران نداریم. زیرا که علما وارث پیغمبرند. باید که کار شانرا با اثران حضرت فخر عالم مطابق و موافق نمایند. مع التأسف بصد هزار محال اعتبار کرده می شود که علمایان معاصر در سلامتی عالم اسلام بان اثر مبارک اتباع نمودند. منافع خود را بمنافع عمومی اسلامی ترجیح نمودند. اصلا در تفکر مسعودیت اسلامیت نشدند. و حال آنکه حضرت پیغمبر اخرا الزمان وقتا که من طرف الله

و حق تورکک هروز ضبط ایتدکاری بلغرادی بیله ترك واعاده ایلوردی. کرچه معاهده نامه نك تعیین ایتدیکی مدت صلح یکر می سنه دن عبارتدی، اما معاهده نامه نك نتایجی بو کونه قدر پایدار قالمشدر: آوستریا، کچن سنه کی بوسنه و هرسک التحاقه قدر، بلغراد معاهده نامه سنك چیزدیکی حدود دن جنوبه کچه مه مشدی. «آوستریانک تورکیهیه مقابل تعرض حرکتی، اوزون بر مدت ایچون، فرانسه الیله طور دیریش ایدی.» روسیه ده، ینه مارکی دووینوو و ساطیله همان هیچ برشی قزانه مقسزین عقد صلح ایتدی. صوکره وینوو، تورکیه نك روسیه و آوستریایه مقابل موضعنی تمامیله تأیید و تقویه قصدیله ۱۸۴۰ ده تورکیه - اسوچ اتفاقنامه سنی عقد ایتدیدی.

فرانسه حکومتک و او حکومتک جدا مقتدر و فعال ایلیچیبی مارکی دو وینوو ۱۸ نجی عصر میلادی اورطه لرنده، دولت عثمانیهیه تأمین ایتدیکی منافع عظیمه نی انکار ممکن دکدر. لکن بو بویوک خدمتک عثمانیلر قلمبنده، حسیات سائر ایله ممزوج اولمیان بر حس شکران ادامه ایده بیلمه سیچون سمساریه نك او قدر فاحش اولمه مه سی لازمدی. مارکی دو وینوو مباحثیلغندن فرانسه نك نه لر قزانش اولدیغنی اکلامق ایچون ینه بر فرانسه نك یازد قلمی اوقویه لم: «سلطان، وینوو خدمت عظیمه سنه مکافه»، فرانسهیه اولجه ویریش اولان قایتولا سیونلری تجدید و تکمیل ایلهدی: فرانسه تجارلرینک امتیازات تجاریه لری تأکید و توسیع اولوندی. شرق اوزمان بزم ایچون عظیم بر مستملکه حاله کچدی؛ فوق العاده نافع شرائط داخلنده بزم محصولات و معمولاتمزی آلهرق کندیسنگینی ده کوندیوردی. فلسطینده کی معابدک جمله سی، اورتودوکس لک ادعاسنه رغماً، لاتینلر النده بر اقلدی. حاصلی ۱۷۴۰ قایتولا سیونلری، حالا سلطنت عثمانیه ده ساکن فرانسه لک قانون خصوصیدر. [*] فرانسه لرله اشبو منافع عظیمه بیله کافی کلیوردی. اولر بر آز مههم، فقط ده عظیم ارزولر بسلیورلردی: «فرانسه سفیری، سلطانک مشاوریدی، نوعاً وزیر اولی ایدی؛ دیدکاری کی «خرستیانلرک وزیر اعظمی» عادتاً پادشاهک و کیلی ایدی. بو شرائط داخلنده تورکیه نك تربیه جدیده سنی موفقیتله ایلرولتمک امید اولونا مازمیدی...»

آ. ی

[*] E. Driault-questur D' Orient P. 49-50

بخارا علمای محترمه سنه آچیق مکتوب

ای حضرات علمای بخاری! ای وارث حضرت پیغمبر مدنی! ای احفا دعلی قوشچی، اولوغبک، فارابی، ای جانشین معدن علم اسلامی!

ایا تخطر می کنید که حضرت پیغمبر باشمایان چه تعلیماتها داده بود وجه امانتها سپرده بود. ایا تعلیم و تربیه کردن اسلامیرا با شما فرموده بود. ایا مادی و معنوی مسئولیتها اسلامیرا با شما میایان حمل نکرده بود.

حسن ابن محمد القرطبی، بیرنی، شریف‌الاریسی، ابن بطوطه که پیشوای علمای جغرافیونند و کاشف اراضی مجهوله‌اند باز پروردگان ان اعصارند.

ابوالفدا، ابوالفراج، ابن خلدون، ابن اثیر، طبری که اعظم امام مؤرخانند پرورش‌یاب ان اعصار مابهاالاقتخارند.

دران اعصار جلیله مفتخره بسیار ترین علوم مدونه حاضره را مسلمانان کشف و اختراع نمودند، کروییت ارض را اثبات کردند. و دائرة نصف النهار را هیئت فیه ایکه در تحت ریاست احمد بن القصیر الفرغانی بود حساب کردند. علومی و فنیکیکه در عصر حاضر باعث ترقیات انا مست جمله انرا مسلمانان دران اعصار کشف و اختراع کردند. در مکاتب و مدارس با تعلیم ان علوم مشغول شدند. خلاصه مسلمانان ان وقت با مسعودیت حقیقیه نائل بودند.

این ترقیات مذکور که در نزد اسلام و در عالم اسلام حصول یافته شد و سبب تعالی اسلام شده از همت ان اسلاف عالی تباران شد. همه از سعی ان علمایان شد. این همت عالی و این سعی مشکور همه با اوامر جلیله اسلامیة اتباع نمودن بساحه مکونات حاصل گردید. وقتا که علما از تعلیمات اسلامیة انحرافی نمودند، کبر، عظمت، غرور را با خود رهبر اتخاذ کردند و منفعت شخصیة شانرا با منفعت عمومیة ترجیح نمودند. چیزیکه محل منافعشان بود انرا رد کردند مسلمانانرا بازاده کیفیة ایشان تابع کردند ازان روز اسلامیت پابر زمین اضمحلال و روبرتدن بر نهاد. مسلمانان و حقکویانرا کافر گفتند. کسیکه با علیه ایشان رفت کافر گفتند. تکفیر کردنرا زیاده رواج دادند. عوامرا چندان اخافه مالایعی نمودند و با خود مطیع کردند. علوم حقیقیه را تحدید و انکار کردند. کسی با علوم حقیقیه مشغول شود انرا مبتدع و سگ جهنم گفتند چیزیکه باعث تدنی اسلام بود و از علم لاینفع و عمل لایرفع بود انرا علم گفتند و تحصیل انرا ضروری نمودند. ازان وقت مسلمانان خوار و ذایل گشتند. ملک و وطن اسلامی همه بادست اغیار بر باد شد. علما ذرین فلاکت با مسلمانان تلغین دنیا و تلقین آخرت کردند و تعلیمات اسلامیة را با تحت پا گرفتند بتاریخ اسلاف اهمیت ندادند که ان اسلاف صالحین چه گونه خویشرا تنظیم و چه گونه مساعی بتقیات اسلام کرده اند. چرا انها در تحدید علوم و فنون و طلب دنیا نرفتند و مضر دیانت اسلامی بود نشر فرق نکردند. علماییکه تا پنجم عصر هجری را رسیدن انان تعالی و ترقی اسلامیة خواهد بزیر قوت دنیا، خواهد بزیر قوت علوم و فنون خواهد بزیر قوت آخرت حاصل کردد انها بلا تردد انرا اجرا کردند.

غریبست و عجیبست که ان حضرات رضوان الله تعالی علیهم اجمعین با عصر سادات نبویه از ماهز ارسال نزدیک بودند احکام اسلامیة و اخلاق نبویه در کافه مسلمانان معلوم و داستان زبان بود. تعلیمات نبوت بواسطه سلسله منقولات معلوم نبود. با همه مسلمانان روشن و واضح بود. از حاشیه های دور افتاده تعلیمات اسلامیة رانمی گرفتند.

ای حضرات علمایان بخارا!

مبعوث شد ولوای اسلامیترا رکن نمود و با تحت ان مسلمانانرا جمع نهاد و روز تا روز اسلامیت ترقی و اکثریت نمود ان وقت حضرت طیب، عالم در غم استقبال امت افتاد چاره های تأمینی استقبال امترا پیشه کرد. غیر از رفاه استقبال امت دیگر چیزی تفکر نمود. مادتا و معنآ درین راه درین امل صرف مساعیهای لایتنهای کرد. روی مبارک خودرا بلا جور دی خون مالید. و دندان مبارک خودرا شکست. با انواع مذمت تحمل نمود. چه اذای چه جفا بیکیه ان حضرت فخر عالم کشید همه از بهر استقبال امت همه از بهر سعادت امت کشید. و موجب مسعودیت و بختیاری امت قوانین عالیه وضع نمود. بدین قوانین عالیه اتباع امترا ضروری نمود. با اجرا آت قوانین عالیه علمارا مأمور کرد. باز از غم امت از استقبال امت انی خالی نشد. آخر امتی امتی گفته گفته اتمام انفس عالم بی بقا کرد.

ای علمای معاصری که دعوی وارثی ان حضرت پیغمبر عالی شان دارید. چرا با اثران نبی محترم اتباع نمودید. چرا قوانین عالیة ان رسول مجتبارا اجرا نمودید. چرا انی بتفکر اسلامی خودرا مشغول نکردید. چرا از اسلاف عبرت نگر قید ان اسلافیکه بعد از رحلت نبوی اتباع باقرآن عظیم الشان و با فرموده ان حضرت حبیب خدا نمودند روز تا روز اسلامیت ترقی نمود و با اوج بالا صعود کرد.

در دوره چهار یار کزین وامویه شامیه و امویه اندلسیه و عباسیه مسلمانان از کافه نوع بشر متری بودند و در جهان مدنیت یکتسا داشتند. با کسی احتیاج نداشتند. همه احتیاج با مسلمانان داشت. با کسی محکوم نبودند همه محکوم مسلمانان بود. از کسی اقتباس مدنیت نمی کردند، همه اقتباس مدنیت مسلمانان می کرد. سمرقند، بخارا، غزنه، بغداد، موصل، شام، مصر، قیروان، مراکش، قرطبه، غرناطه ان وقت مراکز مدنیت اسلام و عالم بود. مدارس و مکاتب بی شماری می داشت از اقطار جهان نوع بشر برای تحصیل علوم و فنون بان مراکز می آمد. مسلمانان در کره ارض تعلیم مدنیت می کردند. مسلمانان با انجمنهای علمی و فنی، با انجمنهای طبی، با انجمنهای ریاضی، با انجمنهای طبیعی، با انجمنهای فلسفی، با انجمنهای جغرافی، با انجمنهای تاریخی صاحب و مالک بودند. دران انجمنها علما و فضلا اجتماع می کردند. مجهولیتهای کمی و طبیعیرا کشف و اختراع می نمودند. چندین علامه و چندین مجتهد و چندین صاحب مذهب انهمه دران اعصار ظهور یافته شدند.

استاد طبابت حاضره ابوبکر رازی، محمد بن زکریا، ابن نفیس، ابوعلی سیناها اشتهیم. واضع جبر و ریاضیات ماردینی، ابن محلی، نصیرالدین طوسی هاداشتم.

از طبعیون الحزن، ابن یونس، ابن بیطار، ابو زکریا الاشبیلی، جابرواز فیلسوفان ابن رشد، غزالی، ابن کونه، فیخرالدین رازی. فارابی که امام فیلسوفان عصر حاضرند دران عصرهای سعادت التمام رسیده اند.

موجودند آنها قطعاً باصلاح بخارا بافوز وفلاح بخارا خدمت نمی کنند. غیر از تصییع اوقات نورسیدگان دیگر خدمت از آنها انتظار نتواند کرد. عسرتی مشکلا تیکه در انجاست غیر از خرابی اولاد وطن دیگر فائده مشروع ندارد. حضرت پیغمبر (علمواویسروا ولا تعسروا بشروا ولا تنفروا) فرموده اند. تحصیل ان مکتبان کهنه اصول صرف بفرموده خدا ورسول خلاف می باشد.

اصول نوین که در کافه اقطار اسلام جاریست و علمای بخارا در علیه ان اصول انواع افترا و مذمتها که می کنند و باعث کفری گویند ان اصول مطابق فرموده خدا رسولست و کافل نجات اسلامست. امروز در دار الخلافه و در حریمین این اصول جاری می باشد.

ای علمای بخارا،

اگر باز بایه ان اصول تعلیم و مکتب کردین، عوام جاهلا بعلیه ان اصول تشویق نماید و ابتداء ان صرف مالا یعنی بکنید امین و مطمئن باشید که دود و دنیا و آخرت شرمنده و مسؤول می باشید. زیر این حرکات مناعتکارانه ایشایان بترقی و بتعالی اسلامیه سببستنتست. در دنیا با حضور محکمه وجدان عالم اسلام و فردا در حضور حضرت واحد القهار مسؤول خواهد شدید زیرا (کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیتة فالامام راع و هو مسئول عن رعیتة الخ) فرموده حضرت پیغمبر ذیشانست.

خدا نکرده بخارا یکروز بدست رقیبان رود آن وقت امر تحصیل و تعلیم از دست شمایان بیرون خواهد رفت. باید که تعلیم و تربیه امت بخارا با کیف و با قانون رقیبان تابع خواهد شد و بالسانهای رقیبان امر تعلیم جاری خواهد شد. بنابراین سراز غفلت برداشته و تفکر سلامتی ملت نموده امروز بکشدان ان مکتبهای مسدوده باشند و ترغیب و تشویق و تکثیر آن مکتب بنمایند و حقیقت ان اصول تعلیم و افهمند تجربه کنند. چیزیکه مخالف شرع شریف یابند باید که اعلان نمایند بتلقینات دشمنان کوش نکنند بالذات تبیع بکنند نام علمای بخارا را عالی کنند.

موجب تدنی حالاتیکه ورنجارا موجودست از تعداد و عرض انها موقتاً صرف نظر کرده با کمال احترام ختم کلام کردم.

نور علی زاده

غیاث الدین حسنی

مکاتیب

بکینده :

بکینده جمعیت اسلامیه

بکینده بر جمعیت اسلامیه تشکل ایتدی، درت آیدنبرو سی و غیرت ایدیورلر، جمعیته داخل اولانلرک کافه سی و جوه و عوامدنر، علمای

این گونه سردسختن کردم و تطویل کلام کردم مقصدم همه جلب نظر دقت شمایانست از بسکه دل، از احوال بخارا، از امت بخارا، از استقبال بخارا خونست، پریشانست امروز شمایان چاره ساز فلاکت بخارا دوی درد بخارای باشید باید که با امداد بخارا برسید. و ازین پستی و سفلی بخارا را تخلیصی نمایید. چیست این مجادله که در بالای تحصیل ابتدائی و در مکتب ابتدائی جاری می باشد. چیست این سلسله وقوعات که در بالای تعلیم می باشد. نفرت و تأسف عالم اسلام را علمای بخارا با خود جلب می کنند. درین عصر تمدن درین عصر ترقی برای خواندن نزاع عیبست. با خصوص مداخله مناعتکارانه علما عارست ننکست. ای حضرات علمایان!

نفرت و تأسفات اسلامیه از هر طرف بشمایان متوجهست. و تنقیدات شدید مطبوعات اسلامیه همه وقت بشمایان متوجهست. اسباب بدین بدحشمی اسلامیان همه حرکات تعصبکارانه شمایان می باشد. ان مکاتیکه با مسدودیت او کوشش کردید در تحصیالش مناعت نمودید بکدامین قوانین اسلامیه بکدامین احکام اسلامیه توفیق حرکت نمودید.

بکدامین وجدان این گونه جنایترا در حق اولاد وطن روادیدید. چاره فلاح عالم اسلام و بخارا امروز در تعمیم مکتب منظمه وابسته می باشد. و در تعمیم تحصیل ابتدائی وابسته می باشد. هر سکنه وطن بهر بر علم و عرفان نباشد از ان ملت امید خیر نباید کرد. دین و دنیای علم و عرفان محافظه نخواهد شد. ملتیکه سویه عرفانش ناقص باشد البته ان ملت از طرف دیگر ان بلع خواهد شد و امروز عالم اسلام بدین حالتیکه افتادست هم از جهلست همه از نادانست. همه از ترک علوم حقیقیه است. بنابراین مکتبهای ابتدائیکه مسدودیت انها را اراده نموده، و در استقبال و ترقی بخارا بدین حرکت ضربه مهلک رده بودند بکشدان ان مکتبها و تحصیل ان مکتبها بسرعت ممکنه همت و غیرت نمایند که حیات و ممت بخارا در ان مکتبها تعلق دارد. امروز بخاریان در امر تعلیم حریت کامله دارند. در مدارس و مکتب خواهند چه تعلیم داده می توانند. بنابراین ساعتی زودتر در تحصیل علوم حقیقیه شروع باید کردن. در مکتب و مدارس علمیکه باتنوییر افکار ملت خدمت دارد از معرفت خود و رقیبان تحصیل کرده می شود بتکثیر انها صرف مساعی باید کرد. امروز تأمین استقبال بخارا در تحصیل جغرافیا، تاریخ، حساب و معلومات مدنیه الخ موقوفست. کودکان نورسیده کان وطن وقتا که دین و دیانت خود را ادراک نمودند متعاقباً تعلیم ان مذکورات ضروری و لابد می باشد. در دنیا چه قدر علوم و فنون نیکه باشد و باعث ترقیات اسلامیه باشد تحصیل انها مطلقاً ضروریست. زیرا که قوانین عالیة اسلامیه باین اوست اسلاف تحصیل علوم و بتکثیر فنون خدمت فاخره نمودند، در بالا که نویسته شد باجمله ان دقت علمای بخارا را جلب خواهد کرد.

ای علمای بخارا! اکنون توقع و تضرع از شمایان نستکه ان مکتبهای منظم در بسته که هست انها را در زودی کشوده بتحصیالش مساعده بدهید. در جهالت ملت بخارا ترجم بنمایید. مکاتیبیکه در بخارا